

Krystyna Sierocka

Wiwiana Witt

Biuletyn Polonistyczny 28/1-2 (95-96), 186-189

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ZMARLI

WIWIANA WITT
/23 XI 1927 - 21 IX 1983/

Wiwiana Witt urodziła się w Moskwie w rodzinie znanego biologa, profesora członka korespondenta rosyjskiej Akademii Nauk Rolniczych. Matka Jej była skrzypaczką. Rodzice Wiwiany byli wybitnymi indywidualnościami, a dom rodzinny pełen cennych ksiązek, starych mebli promieniował ciepłem, przyjaźnią, otwartością na sprawy, losy, zainteresowania innych ludzi. Atmosfera ta nie pozostała bez wpływu na osobowość Wiwiany. W obszernym mieszkaniu przy ulicy Puszkina, w samym centrum starej Moskwy - tam wychowała się i mieszkała aż do połowy lat siedemdziesiątych - spotykali się ludzie kultury i nauki, toczyły dyskusje, odbywały towarzysko-naukowe spotkania. W tej atmosferze rosła Wiwiana chłonna, inteligentna, nieprzeciętnie zdolna, a jednocześnie skromna i życzliwa ludziom, już zapowiadająca się na kobietę o niebanalnej urodzie.

Wojna rzuciła rodzinę Wittów (bez syna, walczącego na froncie) do Samarkandy, z której powrócili w 1943 r. do Moskwy. Tu Wiwiana ukończyła szkołę średnią, została przyjęta do Komso-
mołu, a następnie rozpoczęła studia na Wydziale Filologicznym (specjalność polonistyka) Uniwersytetu Moskiewskiego. Po ukończeniu studiów - pracę magisterską pisała na temat "Walka o realizm we współczesnej literaturze polskiej lat 1949-1953" - została aspirantką ówczesnego Instytutu Słowiaoznawstwa, obec-

nie Słowianoznawstwa i Bałkanistyki, Akademii Nauk ZSRR. W tym okresie wyszła za mąż za Siergieja Kristi i urodziła córkę Lubę.

W 1954 r. rozpoczęła pracę w Instytucie Słowianoznawstwa i Bałkanistyki, zaś w 1962 - obroniła w nim pracę kandydacką o Stefanie Żeromskim, rok wcześniej opublikowaną w Wydawnictwie Akademii Nauk ZSRR (Moskwa 1961), życzliwie i pochlebnie przyjętą w specjalistycznej prasie polskiej i radzieckiej. W 1971 r. w wyniku konkursu uzyskała stanowisko samodzielnego pracownika nauki.

Wiwiana problemy literatury - interesowały Ją głównie zagadnienia literatury końca XIX i początku XX wieku - przekazywała czytelnikowi w bogatym obrazowym, wolnym od sztampy i żargonu języku. Rozumiała i czuła specyfikę naszej literatury, starała się jej często trudne i powikłane sprawy przybliżyć odbiorcy rosyjskiemu. Obiekty swoich literackich zainteresowań wybierała celnie, byli to przeważnie luminarze naszej literatury: Żeromski, Wyspiański, Strug, Iwaszkiewicz, Andrzejewski. Ich twórczość popularyzowała wśród publiczności rosyjskiej poprzez odczyty, wykłady, popularne inicjatywy wydawnicze. W Jej działalności naukowej prześledzić można bowiem równorzędne funkcjonowanie trzech nurtów: naukowego, dydaktycznego i popularno-naukowego. Każda z tych dziedzin była dla Niej ważna, każdej poświęcała wiele czasu i intelektualnego wysiłku.

Była autorką kilkudziesięciu artykułów i rozpraw, w tym kilku o wczesnej twórczości Żeromskiego i o stosunku tego pisarza do Mickiewicza (m.in.: Mickiewicz i Żeromski, "Literatura Sławiańskich Narodów" 1956; Realizm rannich raskazow i powiestiej Żeromskogo, "Uczonyje zapiski Instituta Sławianowiedienija" 1960 t. XXI). Bardzo cenne były Jej poszukiwania ar-

chiwalne m.in. w archiwach cenzury i policji carskiej dotyczące Żeromskiego, których wyniki opublikowała w "Pamiętniku Literackim" 1962 z. 2. Zajmowała się również problematyką realizmu w literaturze polskiej przełomu XIX i XX wieku (m.in. Polska proza końca XIX - naczekała XX w. K woprosu o typologii realizma, /w:/ "Litieratura sławianskich i bałkanskich narodow...", Moskwa 1976), pisała o współczesnych pisarzach polskich, m.in. o Iwaszkiewiczu (Jarosław Iwaszkiewicz, /w:/ "Pisatieli Narodnoj Polszy", Moskwa 1976). Wiwiana była również współredaktorką i współautorką dwutomowej "Historii literatury polskiej" wydanej w języku rosyjskim w Moskwie w latach 1968-69. W podręczniku tym Jej autorstwa są obszerne rozdziały o twórczości Żeromskiego, Wyspiańskiego oraz o literaturze polskiej lat 1890-1918. Była też inicjatorką i redaktorką wielu wydawnictw zbiorowych poświęconych literaturze polskiej (m.in. cyklu "Litieratura sławianskich narodow", tomy 1, 4-8, Moskwa 1956-1962, "Rewolucjonajna litieratura Polszy", Moskwa 1968-1969, "Pisatieli Narodnoj Polszy", Moskwa 1976, "Litieratura sławianskich i bałkanskich narodow", Moskwa 1976, "Literatura polska i rosyjska przełomu XIX/XX wieku", Warszawa 1977). W niektórych z nich publikowała syntetyczne rozprawy problemowe.

Była także autorką licznych antologii literatury polskiej oraz wstępów i komentarzy do nich, w tym wstępów i komentarzy do czterotomowego wydania dzieł Stefana Żeromskiego (Moskwa 1957-1958), ośmiotomowego wyboru utworów Jarosława Iwaszkiewicza (Moskwa 1976-1977), Adolfa Dygasińskiego (Moskwa 1961) i in.

Wiwiana uczestniczyła w wielu sesjach i konferencjach krajowych oraz międzynarodowych, wygłaszając referaty, dyskutując, z gruntowną znajomością przedmiotu i kobicym taktem. Prowadziła również dorywczo zajęcia na Uniwersytecie Moskiewskim.

Często gościła w Polsce - w tym wielokrotnie w Instytucie Badań Literackich. Uczestniczyła tu w spotkaniach naukowych, prowadziła poszukiwania archiwalne, kontaktowała się z pisarzami, uczonymi i przyjaciółmi, których miała w Polsce wielu. Zdziwiała żywotnością, energią, optymizmem. Jej dom w Moskwie był gościnnie otwarty dla każdego przybysza z Polski, dla przyjaciół stawał się drugim domem rodzinnym w czasie ich moskiewskich wojaży.

Wspomnienie o Wiwianie nie byłoby pełne, gdyby się nie powiedziało o Jej wielkim umiłowaniu przyrody, bez kontaktu z nią nie wyobrażała sobie życia. Las, ukochane konie i równie sercu miłe psy, "dacza", w której wraz z mamą i córką tak lubiła gościć przyjaciół, rozległe łąki nad brzegiem Moskwy, wszystko to było Jej nieskończenie drogie, stanowiło nierozdzielny fragment Jej istnienia.

Odeszła nagle, niespodziewanie dla wszystkich, zaatakowana nieuleczalną chorobą. Miejsce po Niej pozostało puste.

Krystyna Sierocka

KAZIMIERZ MĘŻYŃSKI
/26 I 1904 - 23 XI 1983/

Doc. dr hab. Kazimierz Mężyński był profesorem języka polskiego wielu szkół średnich Poznania, Kujaw, Pomorza i Warszawy, wykładowcą Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Gdyni, Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku, od 1970 r. - Uniwersytetu Gdańskiego, kierownikiem ogniska metodycznego języka polskiego w Gdyni, zastępcę przewodniczącego oddziału gdańskiego Towarzyst-